

Van student tot wereldburger

Pascale De Grootte

Algemeen directeur

Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen

Volgens de Romeinse filosoof en auteur Seneca moet je goed bepalen naar welke haven je vaart, anders blijkt iedere wind tegenwind.

Naar welke haven varen wij? Passen we op voor tegenwind? Of met andere woorden: hoe willen wij dat ons onderwijs de samenleving van de toekomst weerspiegelt en welke bijdrage moet ons onderwijs leveren aan de evolutie van die samenleving? Hoe willen wij dat ons onderwijs er in 2030 uitziet?

Wel, het is de uitgesproken ambitie van de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen:

- om talenten in deze stad op het spoor te komen, waar ze ook zijn;
- om hen zodanig te motiveren en hun leerproces te begeleiden, dat zij hun beste kansen in het onderwijs kunnen aangrijpen, en
- daarmee de beste resultaten kunnen realiseren in hun professionele leven.

Vanuit die visie is de Antwerpse Associatie samen met het stadsbestuur en met de belanghebbenden in het leerplichtonderwijs een aantal beleidsambities overeengekomen.

Deze zijn erop gericht:

- alle onderwijs in Antwerpen aan te passen aan de veranderde en veranderende demografie van de stad;
- onderwijs democratischer toegankelijk te maken;
- vooral het hoger onderwijs en de studiekeuzes van leerlingen en studenten gelijke tred te doen houden met de evoluties in de globale arbeidsmarkt;
- en bovendien actief onderzoek in te zetten ten bate van de evoluties van het onderwijs zelf.

Daarenboven neemt onze associatie zich voor de hoognodige nieuwe generaties onderwijzenden, de leraren voor de toekomst, op te leiden voor het specifiek Antwerps onderwijs. Antwerpen onderscheidt zich immers ten opzichte van Vlaanderen door haar grote diversiteit, in een maatschappelijke context die in bijzondere mate nood heeft aan inclusie.

Onze corebusiness is die van het leren. We willen van de stad Antwerpen een nog betere leeromgeving te maken.

Daartoe is het essentieel de doorstroom in het leerplichtonderwijs juist te richten op de capaciteiten van leerlingen en van hun specifieke ambities voor het hoger onderwijs. In dit voortraject is inbegrepen de betrokken leerlingen en hun ouders te informeren over evoluties in het werkveld en in het bijzonder te enthousiasmeren voor knelpuntberoepen.

Ook dienen we de leraren gericht te ondersteunen bij de voortdurende ontwikkeling van hun didactiek, waar Nederlands dikwijls niet langer de thuistaal van hun klas is. Dat is een wezenlijk element voor betere inclusie. Onze huidige collega's en de leraren van de nabije toekomst hebben daar recht op. Verder moeten de instellingen van de associatie blijven investeren in de globale aantrekkingskracht van ons onderwijs, ons onderzoek en onze dienstverlening. De voortdurende samenwerking met alle beroepssectoren in onze havenstad versterken onze positie als internationale leeromgeving.

Echter, terwijl wij ons bij uitstek erop toeleggen studenten te leren doen, ondervinden zij in deze fase van hun leven de dringende noodzaak te leren zijn.

Het domein voor de uitstroom van onze alumni is niet uitsluitend de arbeidsmarkt of het werkveld. Het belangrijkste nut van onderwijs en kennis bestaat niet enkel in professionele vaardigheid. Onze alumni moeten kunnen terugvallen op kwalitatieve denk- en handelingsvormen. Ook en misschien vooral buiten hun beroepsactiviteiten, in periodes van tijdelijke werkloosheid, in de regelmatige transitie naar een nieuw beroep en ook bij pensionering.

Daarom moeten we in onze ambities van leren, ook het element vorming expliciet ruimte geven. Ik heb het dan over de vorming tot verantwoordelijke, democratische burgers, tot wereldburgers.

Wanneer onze afgestudeerden de stap naar maatschappelijke zelfstandigheid zetten, moeten zij voor zichzelf kunnen denken, moeten zij traditie en macht kritisch durven beschouwen en ter verantwoording roepen, moeten zij diversiteit opvatten als een evidente uitnodiging om de ander in hun leven op te nemen.

Ik pleit voor onderwijs dat zich openstelt als een laboratorium: een vrijplaats voor het experiment. Het is essentieel dat jonge mensen - in de grootste, Antwerpse diversiteit - elkaar hier kunnen opzoeken en zich zo bekwamen in het proces van beter samenleven. Bovendien, naast participatie in het eigen en andermans leerproces zijn studenten welkom in het management van hun onderwijs en kunnen zij ook daar verantwoordelijkheid delen.

In 2012 heeft het Vlaamse onderwijs nieuwe inspiratie gekregen door het beleidsconcept van STEM. Recent is aan dit concept de 'A' toegevoegd, het aspect van de Arts, de Kunsten. De ontwikkelingen in de arbeidsmarkt vragen immers expliciet om bijkomende creatieve vaardigheid en innovatie.

De Amerikaanse oud-minister Henry Kissinger becommentarieerde deze zomer de gevaren van technologisering en artificiële intelligentie zo: "Hoe zal bewustzijn worden gedefinieerd in een wereld van machines die de menselijke ervaring herleiden tot wiskundige data, geïnterpreteerd door het geheugen van die machine?".

Laten we STEM daarom niet enkel uitbreiden met de Kunsten, maar ook formeel de *Humanities* toevoegen.

Want luisteren, moet worden aangeleerd zoals spreken, afstand nemen evenzeer als liefhebben, ontvangen evenzeer als geven. Hoe we ons plaatsen tegenover of juist naast anderen, hoe we onze omgeving, ons milieu in ons leven insluiten of integendeel eruit weren - het moet allemaal worden geoefend. Dit gaat om de wezenlijke verschijningsvormen van ons zijn; de actieve veruiterlijking van onze intenties.

De Antwerpse Associatie en de stad hebben zichzelf een volle, actieve agenda gegeven voor het volgende decennium.

De voorgenomen wendbaarheid van ons onderwijs kan in hoge mate bijdragen aan deze stad.

Ik zie ze zich ontwikkelen tot de soepelste, meest gastvrije, meest veelkleurige en inclusieve leeromgeving van Europa

Ik wil deze stad ervaren in haar voorbeeldfunctie voor Vlaanderen, België en daarbuiten.

Ik ben ervan overtuigd dat de alumni van 2030 - en hopelijk al vele lichten voor hen - zich in hun gemeenschap zullen tonen met daadkracht, met zelfstandigheid en met het morele gezag dat typerend is voor het goede burgerschap dat in het Antwerpse onderwijs de norm is.

Ik deel dit optimisme graag met u allen, beleidsmakers, bestuurders, collega's en studenten, met de wens dat het uw motivatie voedt doorheen dit nieuwe academiejaar 2018-2019.

Dank u wel.